

FLOR DE CARD

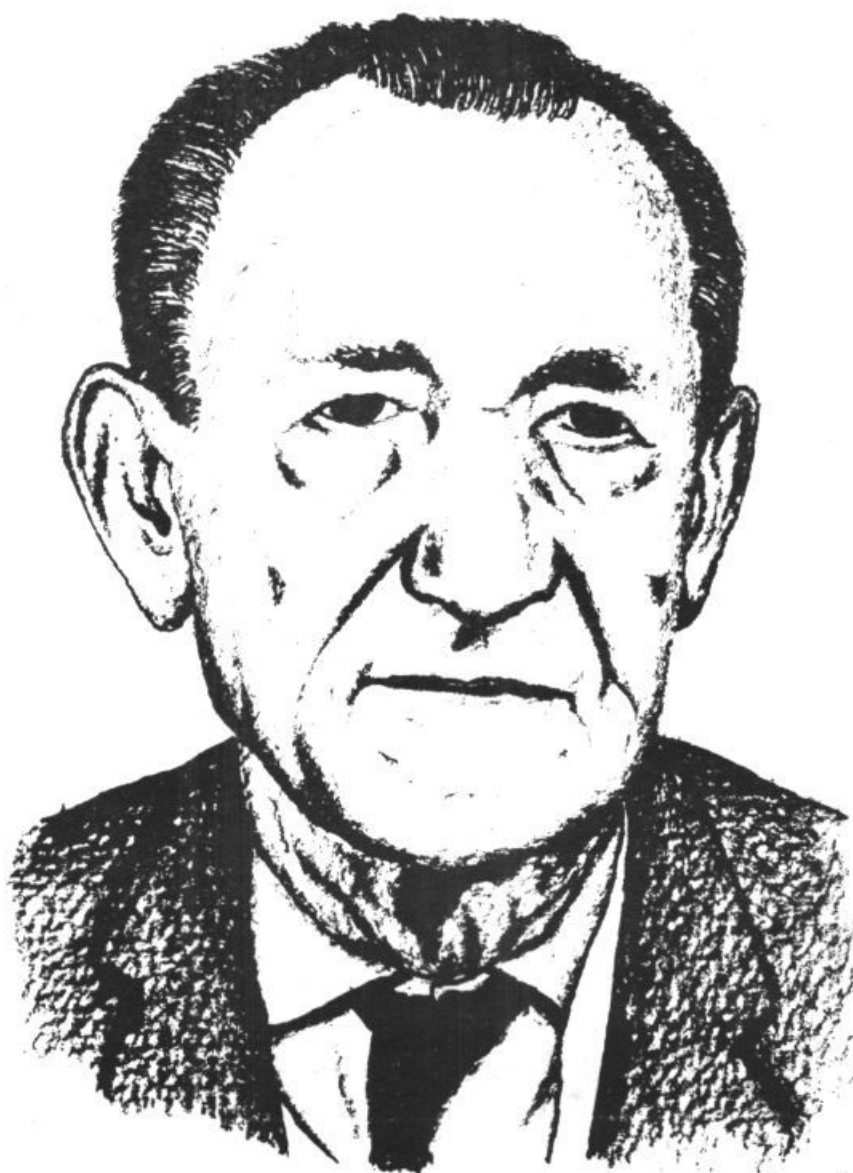

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

BOLLETÍ-REVISTA DEL CENTRE CULTURAL CARD * DESEMBRE DE 1982 * Nº 77

Josap Cortés
Octubre 1982

ELS AJUNTAMENTS I LA CULTURA

Si va a dir ver, la vinguda de la democràcia, de moment, no ha contribuït gaire a modificar l'actitud dels ajuntaments envers de la cultura. Llevat de qualche excepció, el fet és que les corporacions municipals han mostrat molt poc interès per un aspecte tan essencial dins la vida d'una col·lectivitat.

Podríem retreure'n exemples. Hem pogut tocar amb les mans que, a Mallorca, posseïm peces d'un valor artístic excepcional que, de manera inexplicable, se troben totalment abandonades, deteriorant-se progressivament amb el temps i en perill de sofrir danys irreparables. Que això succeeix a un país amb pretensions de formar part d'Europa és un pur i simple contrasentit.

Podem admetre que la cultura no és un problema específic ni exclusiu dels ajuntaments; però si és necessària una política cultural ben organitzada i eficaç, és indispensable que els ajuntaments hi tinguin assignat un paper preponderant, sobretot si volem avançar cap a un model d'estat de línia autonòmica. I creim que és aquest el camí vàlid per a resoldre certs problemes amb eficàcia. N'hi ha molts, de problemes, que només pot copsar i afrontar el qui els té a la vista, és a dir, un organisme local.

Per ventura aquesta indiferència de què parlem no és sinó un eco de la indiferència del poble mateix. És una trista realitat que les masses, espontàniament, no solen mostrar gran entusiasme per la cultura. Per això els governs dels països civilitzats posen tant d'esment a rompre'n la inèrcia i a estimular l'ac-

tivitat cultural des de dalt. Els organismes de govern han d'esser capdavanters en molts de camps i un d'aquests és precisament la cultura, un dels béns més valuosos d'una comunitat civil.

Amb això no volem significar que la cultura haja d'esser un monopoli estatal. Al contrari, la cultura autèntica ha de sorgir del poble i s'ha d'ajustar a les seves peculiaritats. La història recent del nostre país ha mostrat fins a quin punt és estèril una cultura oficial, fabricada i manipulada per uns organismes que, a més a més, no tenien base popular. Als ajuntaments no els pertoca fer la cultura, sinó impulsar-la per les vies més adequades a cada moment i a cada situació, seguint uns plans traçats amb intel·ligència, imaginació i generositat, que determinin accions coordinades i coherents; no amb activitats esporàdiques, inconnexes, empreses de tard en tard per quedar bé davant els intel·lectuals i per tranquil·litzar-se una consciència tampoc nogaire exigent.

No ens temérem i estàrem a punt d'haverd'elegir els nostres representants als ajuntaments. A l'hora de valorar els mèrits dels candidats, tots els ciutadans conscients hauriende sospesar amb tot esment quina aportació pot fer cadascun d'aquells dins l'àmbit cultural, quines garanties ofereixen de dur endavant una bona política cultural aplicada amb fe, entusiasme i, en especial, inspirada en la realitat autèntica del nostre país, en consonància amb les nostres arrels vertaderes i orientada cap als horitzons que poden constituir el nostre únic possible futur.

PREMSA FORANA

Restaurante Barbecue

SA GRUTA

BANQUETES * BODAS * COMUNIONES * BAUTIZOS

Cra. Porto Cristo - Cala Millor

T. 570193

presupuestos sin compromiso

Don JOAN NOGUERA, que durant més de 30 anys fou "Es Quefe" de s'estació.

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: Carrer de Sant Llorenç, 36.

Desembre de 1982. Número 77.

Director: Bartomeu Domenge i Amer.

Cap de Redacció: Josep Cortès i Servera.

Dipòsit legal: 765-1973.

Edita: Centre Cultural Card.

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

COL.LABORADORS

Josep Cortès	Portada	1
	Entrevista	4
	Crònica Informal	6
	Batec	9
	Índex del 82	12
	Espipellades	14
	Instruments	19
Guillem Pont	Els 4 clotets	8
	Pensaments	15
	Sant Llorenç ahir	24
Maria Galmés	Batec	9
	Índex del 82	12
	Si lleu...	22
Biel Florit	Contarella pagesa	10
Pere Josep Llull	Escola Card	15
	Mecanografia	
Bmeu. Matamalas	L'ascensió...	16
Ramon Rosselló	Història	18
Francesc Clapés	Costums	18
Pere Orpí	Instruments	19
Antoni Mesquida	Objectors	20
Pere Bauçà	Carta al batle	21
Miquel Sureda	Esports	23
Andreu Amer	Tresoreria	
Guillem Quina	Distribució	
Isabel Nicolau	Distribució	
Felip Fortesa	Secretaria	
Antoni Sansó	Transcripció	

NOTA

"Flor de Card" ha rebut la següent notade l'Ajuntament, que reproduïm textualment:

"El Consell Executiu del Consell General Interinsular de les Illes Balears, en sesión celebrada el día 19 de Octubre de 1982, adoptó, según comunicación de la Conselleria de Interior recibida en este Ayuntamiento, el siguiente acuerdo:

"A propuesta del Consejero de Interior y a tenor de lo establecido en el artículo 42-2-3 del Real Decreto 2245/1979, de 7 de septiembre, se aprueba el cambio de nombre del municipio de San Lorenzo del Cardassar por el de Sant Llorenç des Cardassar".

Lo cual tengo el honor de comunicarle, a fin de que en lo sucesivo se use y se difunda el nombre de SANT LLORENÇ DES CARDAS - SAR.

Dios le guarde.

Sant Llorenç des Cardassar, 29 de diciembre de 1982.

El Alcalde,

Ignasi Umbert Roig."

CDS

El dissabte, dia 4 de desembre, l'ex-president del govern, Adolfo Suárez, acompanyat d'en Josep Melià, va passar per Sant Llorenç en una curta gira pels pobles on el CDS té representació.

Una bona partida de simpatitzants i curiosos es va congregar a can Tomeu Carbó per saludar-lo i veure de prop el qui fou el motor del traspàs de la dictadura a la democràcia.

ENQUADERNACIONS

Pels que no ho llegiren el mes passat, repetim que si algú vol totes les revistes de 1982 enquadernades basta que ens ho faci sebre.

En farem pagar 2.000 pts. i podrà triar el color de les tapes.

JUBILATS

El dijous dia 23 de desembre es va inaugurar el local que l'Església ha destinat a l'esplai dels jubilats. Està a les dependències de la Rectoria que donen a la Plaça Nova.

Continuant amb la sèrie d'entrevistes que en-
cetarem el mes passat amb els caps dels par-
tits que conseguiren més vots a les eleccions
generals, hem fet de veure, aquest mes, en
Miquel Falera, representant d'"Alianza Popu-
lar" a Sant Llorenç. Ens acompanya un conegut
afeccionat a la política que per raons de
discreció preferí conservar l'anonimat.

- Segons es resultats de ses darreres eleccions,
p'es poble n'hi ha que diven que seràs es prò-
xim batle. ¿Tu què hi dius?

- Jo crec que es resultats de ses passades elec-
cions influiran molt poc en ses d'es batle. Tenc
s'idea de que es batle de Sant Llorenç no serà
una persona tota sola, sinó que se farà a base
d'un grup de persones que es poble vegui que
vulguin fer feina i que estiguin més o menos
capacitats per fer-ne.

- Però n'hi haurà d'haver un que sigui es bat-
le...

- Exacte. I un d'aquests, si me presentava i a-
nava de cap de llista, podria esser jo.

- Fas comptes, idò, anar de cap de llista?

- Jo, en fi, he dit sempre lo que vaig a repe-
tir: confii trobar un grup de persones que vul-
guin fer feina i agotarem tots es recursos. Si
se troben aquestes persones, a lo millor no em
quedarà més remei que haver d'encapçalar una
llista, però jo ja t'he dit i t'he repetit moltes
vegades que de lo que se tracta és de trobar
aquestes deu o quinze persones que vulguin fer
feina p'es poble.

- ¿Ja n'has trobada qualcuna?

- Si. N'hi ha qualcuna que, en fi, m'ha dit que
podria comptar amb ell. Poques, però n'hi ha
qualcuna.

- ¿Pots començar a donar noms?

- No. Emplearem es sistema socialista d'espe-
rar es darrer dia i es darrer minut.

- ¿N'hi ha cap d'aquestes persones que actual-
ment estigui dins es Consistori?

- No. No n'hi ha cap.

- P'es poble diven que algun regidor preferi-
ria anar dins sa llista d'AP...

- Jo, de moment, no he tengut cap contacte
amb cap d'ells per estar dins sa llista, a pesar
de que per jo no hi ha PSOE, ni UCD, ni res;
hi ha persones, i això per jo va davant es co-
lors.

- ¿Vols dir que no tendries inconvenient en que
persones que avui militen a un altre partit ven-
guessin a AP per presentar-se?

- Sempre que tirin cap a s'ideologia d'AP. No
vendra un socialista o un comunista! Ara bé, jo
crec que dins s'Ajuntament actual hi ha perso-
nes que a lo millor podrien servir dins AP.

- Tu que ja has estat batle i membre de sa Di-
putació, ¿què et fa més ganes, s'alcaldia o es
Consell?

- Homo, jo he estat dins sa Diputació i a's ma-
teix temps he estat batle. D'això en vàrem
treure un profit que no hi emporta anomenar.
Com que crec que sa Part Forana també ha
d'estar representada an es Consell, com diu es
tan anomenat Estatut, crec que lluitaria com
ets altres p'es bé de Sant Llorenç.

- Te pareix que una mateixa persona -com en
aquell temps- podria ocupar es dos càrrecs?

- Jo crec que avui basta bé un càrrec per una
persona tota sola. En aquests moments s'incom-
patibilitat és oportuna.

- Però si te deixassin triar, ¿quin triaries?

- Si me deixassin triar, jo triaria es fer feina
per Sant Llorenç, i crec que la faria més bé
aquí. Som llorencí es cent per cent.

- ¿Tens cap esbós de programa municipal?

- Homo, idees un homo sempre en té, però
crec que en aquests moments és un poc prest
per anomenar punts concrets.

- ¿I en general?

- Crec que a Sant Llorenç hi falten moltes coses i s'ha de fer molta de feina. Teníem s'aigua comprada ja en temps meu; falten puestos d'escola; s'hàn d'apoiar totes ses activitats culturals; en fi, falten moltes coses.

- ¿Ets partidari, idò, de posar en marxa es projecte de canalització de ses aigües?

- Si. Ara bé, consider que s'Estat hi hauria d'portat bastants de duros, perquè de llavors ençà s'ha convertit en una quantitat astronòmica. Ara bé, si no ho fan es que entrin ho hauran de fer ets altres, però arribarà un dia en que Sant Llorenç haurà d'estar canalitzat.

- Tornem a ses eleccions. ¿Com veus es panorama local?

- Si t'he de ser sincer el veig molt fred. Tan fred que pareix que tothom se'n fot. No vull dir que sigui ver, però ho pareix. No parlen de política i jo crec que n'haurien de parlar, perquè així defenses es teus interessos.

- ¿I de cara an es partits que se puguin presentar?

- De cara an es partits, he de tornar repetir lo que vaig dir es dia que se feren ses eleccions generals, perquè an es meu veure, si es primer de sa llista més votada ha d'esser es batle, convendria que es cinc o sis grups que se presentaren a ses generals se convertissin en dos o màxim tres.

- ¿Qui hi hauria dins cada coalició, segons es teu punt de vista?

- Si no vaig equivocat, a sa darrera revista vaig llegir que el PSOE pensa fer llista; crec que s'UCD també intentarà fer-ne una; i es CDS jo crec que també està molt interessat en participar en aquestes eleccions.

- ¿I s'Unió Mallorquina? Es batle diu que té entès que a Son Carrió se fa feina per aquest costat...

- Referent a Son Carrió i tornant un poc enrera, crec que no li quedarà més remei que lligar-se amb un o s'altre.

- És a dir, tu creus que hi haurà una llista conservadora, una de centre i una socialista?

- Crec que és es màxim que hi pot haver a Sant Llorenç.

- I AP amb qui estaria disposat a fer coalició i amb qui no?

- Jo estic disposat a fer coalició amb tothom, inclús amb sos socialistes, sempre que fossin persones que volguessin col.laborar en bé d'es poble. O sigui, jo, abans de ses eleccions faria un mini referèndum amb una llista de ses persones que volguessin fer feina p'es poble, i amb sos que sortissin ja tendríem una base amb gent d'AP, d'es PSOE, d'es CDS...

- ¿I presentar una sola llista?

- No. No presentar una sola llista, sinó que se cercassin dins tots es partits sa gent que volgués fer feina i es poble triàs es que li agra - dassin més.

- És a dir, llistes obertes, com an es Senat.

- Exacte. I així no passaria que es que estan més enrera de sa llista no estan enterats de res. No se si m'explic.

- Si. De totes maneres no crec que es partits s'hi avenguin. Continuem. ¿Com van ses relacions amb ses persones que integren ets altres partits?

- Podríem dir que van perfectes. Jo només tenc amics. Si hi ha qualche enemic deven ser ets altres.

- A sa darrera revista es batle diu que trobava que AP s'havia d'haver presentat. ¿Què trobes tu?

- Bueno, això és es seu problema. Sense comentarís.

- ¿Quina és sa teva opinió damunt sa situació actual de s'Estatut?

.../...

- Jo, com en Matutes, crec que s'ha de protegir sa part forana, que és allà on hi ha sa discòrdia.

- Però per fer-ho com diu AP, hi ha es risc de que quedí un temps aturat...

- Jo crec que amb totes ses coses, "doctores tiene la Iglesia" per donar-li una via d'harmònia entre es que hi estan d'acord i es que no. No hi ha perquè deixar-lo aturat; que el refacin i mirin entre tots de millorar-lo.

- I referent a sa llengua, quin cantet fas?

- Jo només dic una cosa, que jo se xerrar es mallorquí, gràcies a Déu i el llegesc; i a més llegesc sa revista, que crec que està encatalà. Sa gent que puja avui, degut an es canvi, mos hem de fer a s'idea de que ja no corren es temps que corrien fa cinquanta anys, i que si volen sa llengua mallorquina, pues que la xerrin, i per xerrar-la l'han d'ensenyar a ses escoles. Això és sa meva opinió.

- Apa, diguès sa darrera paraula.

- Lo que hi afegiria aquí és que tots es llorençins se fessen càrrec de que sa situació de Sant Llorenç és sa mateixa que sa d'es resto d'Espanya, i lo que s'han de menester són persones capacitades per ocupar un càrrec que vulguin col·laborar, sigui dins un grup o dins un altre, ja que an es poble tots mos coneixem, o sigui, deixar anar de tants de partits i tot això i anem a veure si entre tots logram que Sant Llorenç sigui molt millor de lo que ha estat fins ara, a pesar de que crec que no mos podem queixar.

Josep Cortès

LA EQUITATIVA

fundación rosillo

SEGUROS

Cardassar, 17

Es ben ver que si un es mou no hi ha dia que no aprengui qualque cosa. Jo mateix em pensava que per a fer un ple era menester un quòrum dels 2/3 dels regidors, lo que traduït al nostre Consistori suposava un mínim de 7 membres. El dia 6 de desembre, l'assessor de la secretària em va treure de l'error, puix que només eren cinc els que es dignaren complir amb la seva obligació d'assistir al ple, i va assegurar que encara en sobrava un. (Si teniu la paciència de seguir llegint, veureu com sembla que hi havia algun regidor que anava tan errat com jo).

- "Mos enredarem de fred amb tan poca concurrència"- , vaig pensar. El municipal portala també degué esser del meu parer, perquè va posar estufes dirigides als il·lustres mandataris. A noltros no ens en va posar o perquè es pensava que anàvem prou calents com per no haver-ne de menester, o perquè el pressupost no donava per a tant, o perquè no li ho manaren. Si era pel primer motiu vos asseguro que anava ben errat; si era pel segon, consentim enredarnos per tal d'alleugerar les sufrides arques municipals.

Després d'haver aprovat l'acta del ple anterior, així com cal, investiren l'orde del dia amb un punt d'urbanisme: resulta quel'hotel Morito té ganes d'enfilàr-se per amunt, però la superfície del terreny no li ho permet. I com que són veïnats amb el solar que l'Ajuntament ha destinat a l'escola, volen provar de comprar-li el dret de cubicatge de mil metres, i n'hi ofereixen 1.500.000 pts. L'informe jurídic que ha fet fer el Consistori diu que no hi ha inconvenient, però que n'han de demanar 6.800.000. Acordaren fer una contraproposta al Morito amb l'esmentada quantitat.

El Sr. Batle informà als assistents que a partir del 19 d'octubre de 1982 ja no som de San Lorenzo de Descardazar, sinó de SANT LLORENÇ DES CARDASSAR, la qual cosa ens umplí de goig, naturalment.

En el quart punt digueren que, per tal de poder quadrar el pressupost, passarien dobbers d'una partida a l'altra i així els comptes sortirien. Maldament algun lector malpensat s'ho imagini, aquesta figura comptable no s'anomena "Quadrar a la brava".

Més urbanisme. Els constructors dels apartaments que s'edifiquen allà on hi havia el camp de futbol de Cala Millor han modificat els plans. Els nostres tècnics diuen que no hi ha inconvenient i l'Ajuntament dona el vist i plau. En voler poden començar les obres, si ningú no

hi té res que dir, si el Consell ho vol o si encara no les han acabades.

En el darrer punt de l'orde del dia es va informar que els d'Obres Hidràuliques diuen que con vendria més anar a un arquitecte particular per l'assumpte de la presa, i que, damunt damunt, tendria entre sis i vuit mestres d'altària i hi cabrien 190.000 metres cúbics de brou. Vendria a costar entre 18 i 22 milions de pessetes, dels que Obres Hidràuliques se'n faria càrrec d'un 75%.

Les terres que quedarien inundades són xereques i ocupen 10 o 12 quarterades; es tractaria d'arribar a un acord amb els propietaris. Quedaren, me pareix, que en parlarien.

A l'apartat de precs i preguntes, el batle proposà que s'adherissin a la commemoració del dia de la Constitució, proposta que fou acceptada per tots els assistents.

Maldament a primera vista ho sembli, el dibuix no representa una sessió del plenari, sinó el que podria arribar a ser l'escola de pàrvuls amb una sola mestra.

En Tomeu Carbó també proposà que es destinessin 175.000 pts. a la contratació d'una ajudanta per a la mestra de pàrvuls, segons sol·licitud de l'Associació de Pares, cosa que fou acceptada per unanimitat.

NOTA A la reunió de la Comissió Permanent celebrada un parell de dies abans, en Tomeu Carbó i el batle, segons es comprometien amb l'APA, havien fet la mateixa proposta, juntament amb la de posar calefacció elèctrica a l'escola, i els demés membres de la Permanent els les havien tirades abaix.

És curiós i simptomàtic com el regidor de Cultura, en Mateu Moll, no havia dit mai que no a res, i ara es va posar en contra d'una mesura que beneficiava als infants de Sant Llorenç i que corresponia a la seva Comissió. Argumentà que això no tocava fer-ho a l'Ajuntament i que gastava massa. Si la memòria no li curteja se'n recordarà que ha dit amèn a moltes coses que tampoc no tocaven a l'Ajuntament (com per exemple els 6 milions destinats a l'escola de Cala Millor), i que els focus del futbol també peguen una bona xupada al comptador del poble. Es veu que el seu al·lòt va a escola de paga i no passa gaire fred.

En Mateu Puigròs també va dir que no a ambdues coses, el que suposa que, enc que sigui mestre, o bé no està gaire al dia amb les recomanacions pedagògiques referents al nombre d'alumnes per aula, o bé l'únic que li interessa és estirar dobbers cap a Son Carrió i se'n fot de les necessitats de Sant Llorenç.

Supòs que si els fills del Sr. Perales, el tercer regidor en discòrdia, anassin a l'escola pública, s'hagués estimat més que no patissin fred. Veurem d'aquí un parell d'anys quin cantet farà.

Així que ja sabeu qui eren els que no volien que a l'escola hi hagués calefacció elèctrica i que a pàrvuls una sola mestra se'n cuidàs de trenta-cinc al·lots corresponents a dos cursos diferents de pre-escolar. M'han assegurat que algun d'ells no va assistir al ple pensant que el quòrum no bastaria i no es podria tornar fer la sol·licitud, però gràcies a l'oportuna proposta d'en Tomeu Carbó el tir els va sortir tort i quedaren malament per no res.

A les vinents eleccions convé tenir els tres noms a la memòria.

Josep Cortès

L'altre dia vaig anar a un poblet de l'interior de l'Illa. No hi havia estat mai i realment em resultà agradós a la vista, per aquella gran plaça amb exhuberants palmeres i una estàtua al bell mig. I ho comentàrem a una vetlada, és collonut, eh? quasi tots els pobles tenen "una cosa" que els fa distints, un quelcom que configura la seva fesomia, el seu esser, una mena de solera vinícola: ja sigui per les places, per uns edificis singulars degudament respectats, per una vegetació abundant i cuidada, per uns turons circumdants o per una vista agradable, tots tenen cosa manco un. Síiii! El nostre no té res. Potser té i no li sabem veure. Potser és això. Potser no ha tengut res mai. Potser ha tengut i a poc a poc ho hem anat borbant per variades raons amb un denominador comú, la manca de pipella.

I pens ara amb un Pou Vell diverses vegades ultratjat, amb una vegetació comuna que es féu desaparèixer sense miraments ni explicacions, amb unes agradoses façanes emparrades que no es mimaren gens ni mica... Però no pensar amb el que s'haguera pogut fer: la figura de Mn. Galmés, com a tot homenatge, té el nom a la biblioteca; els racons agradosos que s'haguessen pogut fer aprofitant una casa venal...

Hi ha tantes coses que no són!

Hi ha una cosa que no entendré mai i dic això perquè, per no molestar, mai no en demanaré explicacions. Per això mai no podré entendre i manco acceptar les motivacions que presumiblement portaren a En Mateu de Son Carrió (mestre), a En Mateu Moll (regidor de cultura) i a N'Eduardo (pare) a votar No a la proposta de l'APA en el sentit de pagar una ajudanta per a la mestra parvulista, i mai si intuïen que després s'aprovaria a un plenari.

Intuesc raons polítiques, de disjunció interna, perquè si no... Es Mateus, un per professió i l'altre per obligació relativa al càrrec, de segur coneixen la problemàtica que volta l'ensenyament, i més concretament l'ensenyament preescolar, font d'unes desigualtats socials que ja mai es podran combatre. Hi podria haver efectivament una excusa fàcil, la manca de doblers. Una excusa potser vàlida si aquest consistís com anteriors, no hagués demostrat que a l'Ajuntament normalment hi ha doblers pel que es vol.

No en demanaré explicacions, per a què? Serà una cosa, com a tantes, que no entendré mai.

NOVEMBRE

Refranyer: *De novembre enllà, agafa sa manta i no la deixis estar.

*Novembre humit te farà ric.

1.- Neix na Francesca Redondo Font, filla de Manuel i Caterina. Enhorabona.

També compareix a aquest món en Jeroni Santandreu Sureda. En Miquel i na Maria estan a labats.

Avui fa vuit dies que na Isabel Sureda, esposa de Joan Sureda, de Son Carrió va tenir un ninet. El batiaren amb el nom de Joan.

I, per acabar, despusahir va néixer na Joana Maria Gomila Galmés, filla d'Esteva i Caterina. Ahir va passar el Papa pels cels territorials de Mallorca. Les campanes repicaren una bona es

tona, però no crec que les sentís. Avui és el dia de Tots Sants. Al cementiri es diu una missa pels difunts llorencins.

3.- Mor n'Antonia Riera Carrió, de Son Carrió. Era viuda i tenia 86 anys. Descansi en pau.

1943.- El torrent es desborda i inunda una bona part del poble. No fou la darrera vegada.

5.- Filla de Llorenç i Bàrbara, neix na Joana Maria Cabrer Sureda. Salut!

7.- Na Maria Nadal també dóna a llum na Caterina Ferrer. Enhorabona a ella i a Jaume.

8.- Per aprofitar la lluna, que es veu que ara és bona, també neix en Bartomeu Marqueño Sureda, fill de José Miguel i Francesca.

16.- Mor na Jerònia Melis Femenias. Deixa vidu i tenia 82 anys.

17.- A la plaça del Pou Vell un carro trebuca. No feia gaire via i no hi va haver desgràcies personals.

Canvien els rètols de l'Ajuntament i els posen en la nostra llengua: el català.

Mor na Caterina Rosselló Galmés a l'edat de 86 anys. Era viuda. Al Cel sia.

21.- Amb un dia d'avanç, la Banda de Música dóna el Concert de Santa Cecília a l'Església. Hi hagué una bona assistència.

22.- S'esbuca la casa d'en Jaume "Caragolet". El hi era dins i mor. Descansi en pau.

23.- Vénen a cercar sang. La camioneta posa a s'Escola Nova.

Mor en Mateu Caldentey Oliver, de 88 anys.

25.- Mor en Joan Femenias Melis als 75 anys.

27.- Hi ha unes noces: en Bartomeu Servera i na Margalida Pont. Que no sigui res!

30.- Sant Andreu. Bon dia per sebrar blat.

Josep Cortès i Maria Galmés

De la mateixa manera que diuen que el "de-manar no fa preu" jo diria que el "dir no fa veritat".

Aiximateix trob que s'allargà molt el batle quan parlà de les realitzacions tant a nivell escolar com cultural, i trob que s'allargà perquè les generalitzacions excessives poden induir a opinions errònies. No tenc dubtes sobre la veritabilitat de ses afirmacions però...

En el camp de l'ensenyament no puc constatar realitzacions d'aquest i dels passats consistoris, però per mi aquest tampoc no ha estat un Consistori que tingués una política revolucionària clara i oberta envers l'escola. Ha intentat resoldre, això sí, els problemes imminents i de tràmit que se li han presentat amb actituds que no fa gaire des d'aquí vaig lloar, però sense una política global que intentàs comprendre i resoldre en part el problema escolar en tota la seva magnitud.

I en el camp de la cultura, crec que es pot dir amb la cara ben alta que s'ha creat una biblioteca pública, però encara no s'ha explicat mai per què es va enviar a prendre pel sac el patronat que s'havia constituït amb la finalitat de mantenir la primera biblioteca pública Mn. Galmés.

Les afirmacions del batle no són mentides, però tampoc no són tota la veritat.

I no puc acabar els clotets sense alçar la copa i brindar-vos, amics lectors, una felicitació nadalenca. Que molts d'anys us n'adoneu del tuf mercantilista que desprenen aquestes festes, amb el desig de que si teniu força i pipella el pogueu esquivar. I que penseu altra vegada que Pau és quelcom més que una paraula a la venda, potser és (hauria d'esser) una meta quotidiana en una quàdruple vertent inter i intra personal en la qual podem incidir directament i personal, i també inter i intra social per a la qual cosa només tenim (molts d'anys ni això hem tingut) el vot que depositam cada cert temps.

Salut!

Guillem Pont

EN PERE ANTONI DE SON AGRE
I LA MAGNÈSIA.

Un bon bergant, en Pere Antoni de Son Agre, situats a 1950 i en tots els sentits de la paraula. Quasi un metre vuitanta d'estatura i unes espatlles com d'aquí a allà. Els cabells ros-obs-curs tallats a "lo alemany", estil "cepillo", que diuen, li allarguen una cara ària i hermosa, de llavis gruixats i sensuals. És el que en mallorquí d'enmig en diuen "un bell jove". Llàstima que sigui tan bèstia! Sabeu que ho és de bèstia! Quan al poble se sent a dir que ha succeït qualche animalada grossa, jo que sé, que han fotut un carretó de batre dins el "Pou dels Horts", per exemple, el Sergent de la Guàrdia Civil ho té ben fàcil: apa, a cercar en Pere Antoni. És un tir segur. I és que, tenint un Pere Antoni al poble, qualsevol pot esser el Comandant del "Puesto" de la Guàrdia Civil, refotre!

Menja com un trabuc. Fa com a por veure'l menjar plats de frit un darrera l'altre, al celler; a cada mossegada, mitja llesca de pa; a cada glopejada, mitja botella de vi; us dic que fa com a por i tot veure'l menjar..., i en haver acabat el cabal (que no la talent), apa, dos rots que fan tremolar les vidrieres, bicicleta en marxa i cap a foravila, a Son Agre,

Arribat a la caseta, es grata l'esquena amb la soca d'una figuera, com les cabres, rac-rac, i enganxa la mula al carretó de garbejar. Hi ha una carretada de garbes de faves per arrambar a l'era. Tuadell, si son pare torna i no les ha garbejades!

Cosa li balla dins el capoll. Quan les celles se li junten fins fer així, com una retxa, és que qualche cosa li bull davall la closca, an en Pere Antoni.

Dissabte que ve és Sant Jaume i vol anar a festa a Sa Pobla. I necessita vint duros. Hi ha d'anar. A Sa Pobla hi haurà n'Aineta, aquell femelló que diumenge passat, quan ell li va dir: "Ueeep!..., tuadell, Aina, si tu volguessis!" ella li va somriure amb aquella cara de punyeta que li feia perdre el kirieleison. Ha d'anar a Sa Pobla i necessita vint duros. Només vint. Vint! (1)

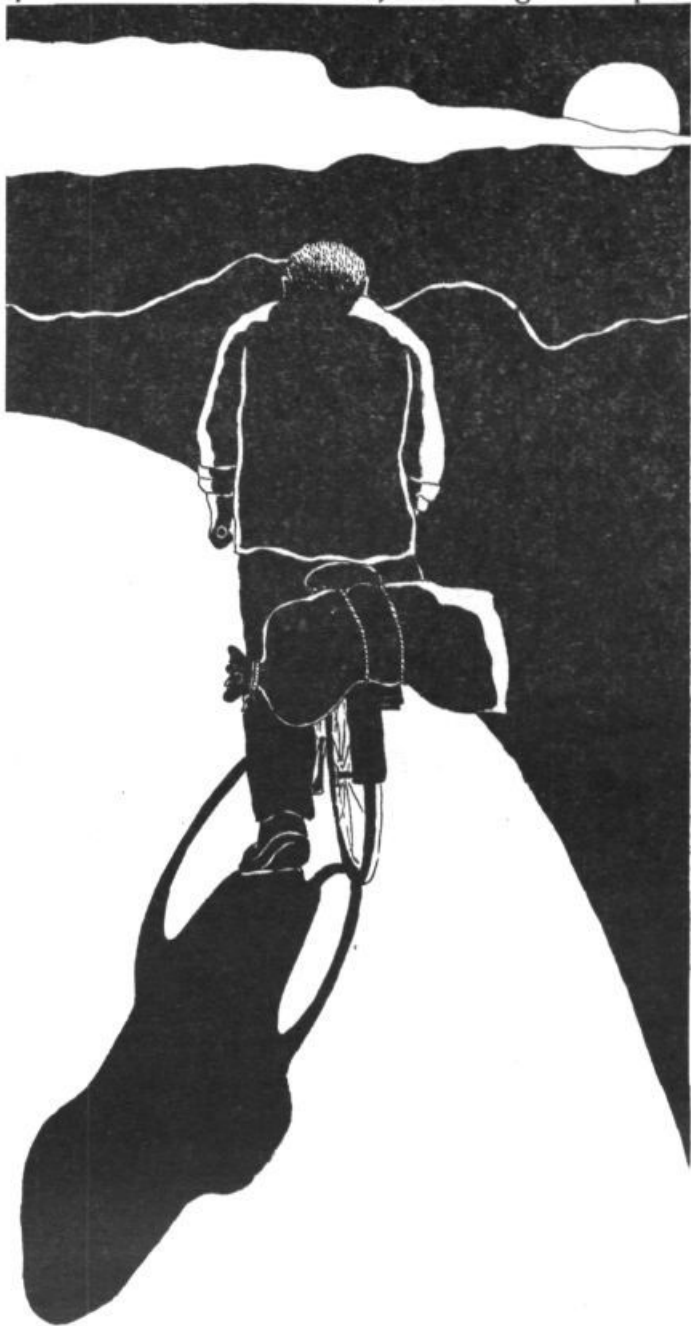
Un sac de blat dels que hi ha dins les cases li bastaria. Sí. Una quartera de blat, li bastaria. Si la pogués treure i dur-la a vendre a la vila, tendria el problema resolt. Però ¿com llamps la podria treure si sempre, nit i dia, o un o l'altre, o son pare o sa mare, sempre n'hi havia un que hi feia el borinot, vora els codici-

ats sacs de blat...?

S'havia d'enginyar. Una quartera de blat era l'única solució. S'enginyaria. Si putes que s'enginyaria!

A sol post, amb pallús negre de les faveres que li perfila els degotissos de la suor a la cara, ja és partit cap al poble amb la bicicleta. Sap on va. No perd cap passa. A la botiga de madò Lluïsa compra dos reals de magnèsia groga, de llimona, i sense dir ni bones tardes se'n torna a foravila.

Troba les sopes ben estovades i se les empassa amb dues xuclades. Son pare fuma un xigar ret assegut al pedrís de la carrera. Sa mare surt un moment a la cisterna, a cercar aigua per a fer l'escurada. I ell, amb un gest ràpid

tira tot el contingut del sobre de la magnèsia dins l'orinal de davall el llit dels seus pares.

Al cap d'una estoneta, bonanit, bonanit, tot-hom a dormir. I ja tenim en Pere Antoni, al sostre on roman, amb unes orelles com a pàm pols. Ell sap que sempre, indefectiblement, vorà la mitja nit sa mare s'aixeca a orinar. És un costum que té. I veiam si anit em fotria...?

Però no. Devers les dotze i mitja, sa mare s'aixeca, agafa el test i, com cada vespre, hi fa les feines menors. I en voleu de sabonera! I sa mare un bon esglai, i son pare "però què tens, Tonina?", i sa mare "no ho se, Joan, però mira quina sabonerada!, ai!", i son pare "però que et fa mal res?", "no, Joan, però mira això!, mira-ho!, ai!, jo dec estar molt malalta, Joan!, ai, Joan!", "au, au, cap al poble a veure el metge tot d'una!", "sí, Joan, sí, oh, i què deu esser això?, ai, Déu meu, ai!". I venga sa bonera!

"Pere Antoni, enganxa el carretó depressa, que he de dur ta mare al metge, que no està bé" "si, monpare", "venga, fes via!", "sí, monpare", "fes via et dic, que això no m'agrada gens, ai" "si, monpare".

Ja han fuits al metge, son pare i sa mare, amb el coret dins un puny. "I què tendràs, Tonina, aquesta sabonerada, ai deumeuet, sempre hem de tenir bony o forat, deumeuet, i dius que no et fa mal res, Tonina?, ai deumeuet!"

En Pere Antoni agafa una quartera de blat, se la carrega a l'esquena i tira comellar amunt cap a una caseta abandonada que hi ha com a mig quilòmetre, per dins el conró. Hi deixa el sac a una raconada i torna a les cases a esperar que els pares tornin de la vila. I què ha estat?, no res.

L'endemà, dematinet, ja ha agafat la bicicleta i amb el sac damunt el "portabultos", parteix cap a la cooperativa agrícola a vendre el blat. Vint-i-un duro n'hi han donat. I a sa mare el metge no li va trobar res de mal; que era molt extrany això de la sabonera; que s'hi miràs aiximateix amb so menjar un parell de dies i es purgàs, no-fos-cosa-no-fos-cosa...

I, au, ja pot anar a Sa Pobla, en Pere Antoni, per Sant Jaume, a veure n'Aineta... "Ueeep...!", tuadell, Aina, si tu volguessis!"

Biel Florit Ferrer

(1) Nota.- L'any 50 encara es podia anar a Sa Pobla a festa, amb vint duros dins la butxaca.

- *Listas de boda
- *Lámparas
- *Electrodomésticos
- *Objetos de regalo

ORDINAS FEBRER

Mayor, 22 - Tel. 569100
SAN LORENZO

Calle Sureda, 1
Tel. 570624

gruas

SENT

muro

SERVICIO PERMANENTE

Tno. 537092

plancha y pintura
talleres

SON TORRENS

T. 537307

MURO

SECCIONS FIXES

Acudits al vol	Jaume Santandreu	
71-111-179		
La bandera, l'escut	Ramon Rosselló	
20-41		
Batec	J. Cortès i M. Galmés	
37-57-81-104-123-151-168-193-205-225		
Biblioteca	Pere Josep Llull	
36-56-78		
Contarella pagesa	Biel Florit	
Quatre brases de bona corda		206
En Pere Antoni de Son Agre		226
Costums	Francesc Clapés	
146-169-191-201-234		
Crònica Informal	Josep Cortès	
16-40-58-59-77-94-95-120-121-167-185-222-223		
Editorial		
2-26-50-70-90-110-134-158-178-198-218		
Espipellades	Josep Cortès	
7-38-51-73-102-122-147-163-181-199-230		
Esports	Miquel Sureda	
22-47-48-67-68-87-88-107-108-128-129-130-131-176-195-215-239		
Història	Ramon Rosselló	
64-82-103-123-146-169-190-234		
Instruments	J. Cortès i P. Orpí	
Infantils		145
Religiosos		165
De senyal		235
Objectors	Antoni Mesquida	
19-45-53-76-100-111-173-190-212-236		
Perquè	Antoni Sansó	
3-28-61-75-95		
Poesia		
Salvador Vidal		3
Joan Salvat Papasseit		50
Joan Oliver "Pere Quart"		132
Gabriel Frontera		136
Guillem Mesquida (Gloses)		150
Gabriel Frontera (Al temple)		164
Guillem Pont (Silenci)		216
Prensa Forana	Maria Galmés	
18-44-65-83-93-213		
Els quatre clotets	Guillem Pont	
6-7-29-54-91-115-140-141-166-180-200-201-224-225		

Es racó de sa padrina Joan Rosselló	
19-34-59-80-117	
Sant Llorenç ahir	Guillem Pont
Els exploradors	208
L'Arc del triomf	240
Si lleu...	Maria Galmés
23-46-66-86-106-127-156-175-194-214-238	

ARTICLES

-A-		
A lloure	Josep Cortès	135-176
Alianza Popular	Abel Matutes	162
Absurd nostre, L'	Jaume Santandreu	4
Agraïment	Miquel Vaquer	179
Amor, De l'	Gabriel Janer	32
Articlès signats	La Redacció	65
Ascensió de l'escolà	B. Matamalas	186-210-232
Associacio de Pares	Federació	74
-B-		
Ball de bot o "Bailes típicos"?	Escola Card	169
Ballester "Solaies",		
L'amo en Joan	Guillem Pont	4
Boleros	Caterina Sureda	143
Buster Keaton	Toni Riera F.	101
-C-		
Carta al batle	Pere Bauzá	237
Carta a Joan Roig	Josep Cortès	13
Ceràmica	P.J.Llull	35
Ciclisme	Josep Cortès	192
Cinema alemany, El	Felip Blau	16
Ciutat espera	Jaume Capó	147
Clapés, Jaume	Francesc Clapés	46
Col.laboradors dels		
10 primers anys		27
Comiat	Joan Rosselló	137
Conte?, Un	Joan Lladonet	92
Creu Roja	Josep Cortès	83
Curset de seguretat en el treball	P.J.Llull	12
-D-		
Desgràcies	Jaume Santandreu	37

-E-		
Eleccions	Josep Cortès	144
Resultats	Josep Cortès	182
Valoració	Josep Cortès	184
Ensenyament de la música, L'	Lluïsa Roca	117
Escola, L'	Grup de Pares	17
Escola (Carta)	Joan Jofre	60
Escola Card	P.J.Llull	212
Escola Nova, S'	Francesc Clapés	121
Escolares con el Ejército, Los	Agustín Domenge	39
Expressió a l'escola, El perquè de l'	Neus Olivieri	55
-F-		
Fai, L'amo en Toni	Varis	119
Fai, L'amo en Toni	Antoni Galmés	188
Falera, En Miquel	Josep Cortès	14-220
Fassbinder	Antoni Riera F.	126
Font, Joan	Rafel Duran	139
-H-		
Humbert, Ignasi	Josep Cortès	202
-I-		
Importancia de cumplir 10 años, La	Ignasi Humbert	28
-J-		
Jofre, En Joan	Josep Cortès	96
-L-		
Llengua, De la	Joan Lladonet	10
Lliçó d'Història, Una	Justícia i Pau	174
Llompарт, Josep M ^a	Caterina Gelabert	97
-M-		
Malvinas	B. Matamalas	98
Mercat, Es	Francesc Clapés	21
Mes de Maria, Es	Francesc Clapés	82
Mus, Antoni		59
Museu d'Artà	"Bellpuig"	104
-N-		
No caiguem en la trampa	Joan Jofre	75
-P-		
P.S.M.	Antoni Sansó	160
P.S.O.E.	Ignasi Humbert	161

Pensaments	Guillem Pont	231
Perills	Guillem Pont	216
Petit homenatge	B. Matamalas	170
Plens (Extractes)	Josep Cortès	142
Poble sense arrels, Un	Joan Lladonet	159
Primers 10 anys, Els	Guillem Pont	30-72

-R-

Remordiments, Els	B. Matamalas	125-152
Romy Schneider	Antoni Riera F.	126
Rosselló, Joan	Rafel Duran	138

-S-

Sant Antoni	P.J.Llull	12
Segona mort, la	B. Matamalas	8-42-62-84

Sexe a l'escola, El	Taula rodona	112
Sopar de l'aniversari	Llorenç Capellà	52
Sor Margalida de la Puresa	Francesc Clapés	105

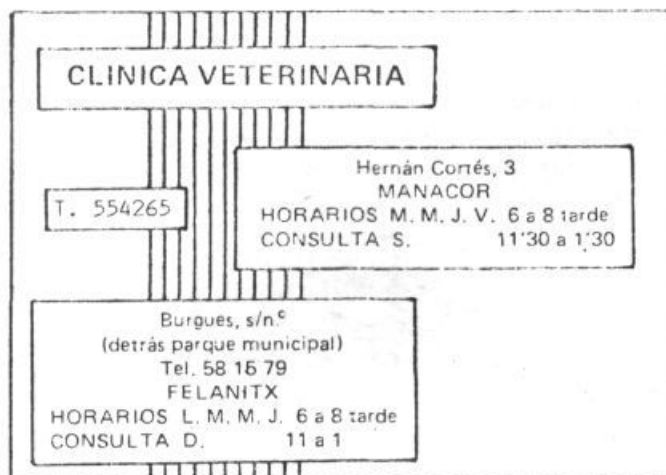
-U-

U.C.D.	Josep Cortès	57
--------	--------------	----

-W-

William Riley Burnett	Antoni Riera F.	126
-----------------------	-----------------	-----

Josep Cortès i Maria Galmés

No i m'han assegurat que per ventura n'hi va haver un altre que va votar que no de ràbia, perquè volia anar a Barcelona per lo d'es solars de na Francesca Comissa i no li ho digueren.

Se veu que n'hi de més passejadors que ets altres!

Se cert que amb sa decisió d'es Govern de no canviar es sistema d'e-lecció de batles, hi haurà hagut aspirants que estaran més contents que un pasco, i d'altres que hauran perdut es remuc.

I és que ja ho deia es secretari del Rei Herodes:

"P'es poble un riu, s'altre plora;
mai està content tothom".

Per ses passades festes de Nadal, Flor de Card va rebre dues felicitacions: sa del C.D. Cardassar i sa d'es Consell Insular de Mallorca. A través d'aquestes pàgines els trametem es més bons desitjos per l'any que ve.

Ja que hi som, també els feim extensius a s'Ajuntament, a l'Església, a sa Banda de Música, a sa Societat de Caçadors, an es Card en Festa, a s'Escola Card, an es Card Infantil, a sa Cambra Agrària, a s'Unió de Ciclistes, an es Partits polítics amb representació a Sant Llorenç i, clar, a tot es poble.

¿Ho veis com quedar bé costa poc?

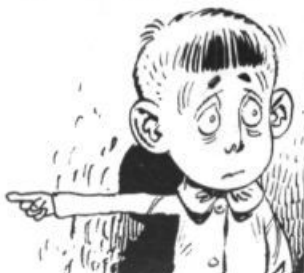
Tant m'és si em creis com si no em creis, però que em tirin d'una passa si lo que vaig a contar no és ver!

Un dijous d'aquells que sa Plaça d'es Mercat està de gom en gom, com que se va estrevenir que sa dona que fa s'Ajuntament net va haver de menester un esterenyinador, se'n va anar an es "puesto" i en va comprar un, i quan se l'enduia cap a la Sala se'n va tèmer que molta gent, quan ella passava, reia.

¿Vultros sabeu què era lo que els feia tanta gràcia?

Si teniu vehicle motoritzat i provau de sortir d'es poble per sa carretera de Son Cervera de cap a Ciutat, quan sereu an es punt on se junta amb sa carretera d'Artà i vos gireu a la dreta per veure si ve ningú, vos topareu un immens faristol de propaganda que vos impedirà sebre lo que volíeu.

Esperem que es nostros governants locals el facin llevar abans de que hi hagi qualche desgràcia.

Després de llegir s'entrevista d'es batle, no hi ha més remei que arribar a sa conclusió de que és un homo optimista i satisfet d'ell mateix. El! troba que no n'ha feta cap de malament! I si qualche cosa no ha anat tan bé com tocària, ha estat per culpa de sa Llei de Règim Local. Si l'aplegam entre tots, an aquesta punyetera Llei, vos assegurar que n'hi donarem de betcollades!

Escola Card

Sant Llorenç és sens dubte un dels pobles on el ball popular més s'ha arrelat durant els darrers anys i on es fa més feina pel seu recobrament. Prova d'això és, ja ho hem comentat a tres vegades, la quantitat de gent que vol aprendre'n.

El ball de bot s'ha convertit en una altra forma de diversió. A finals de novembre i principis de desembre hi va haver balls de bot a Artà, a Porreres, a Vilafranca, a Alcúdia, a Manacor i altres pobles.

I ara, per després d'aquests dies de Nadal i Cap d'Any, ja està prevista una ballada a Son Carrió. Concretament per dia 9 de gener i serà organitzada sobretot per l'Escola de Balls d'allà. En aquesta festa vendran bona part dels menorquins que van venir a l'homenatge a l'amo Antoni Fai durant les passades festes patronals d'agost. Sabem que hi ha convidats els grups d'Artà -Artà balla i canta-, el grup de Fartàritx, i pot ésser que vinguin els grups de Sa Pobla, Alcúdia i altres (a l'hora d'escriure això no podem donar dades molt segures).

Respecte de la Federació de Balls Mallorquins podem dir que va ésser enviada una carta a les agrupacions que no van anar a la reunió celebrada a Petra a mitjan novembre. En aquesta reunió havia quedat constituïda la Federació i elegida una junta gestora. Un dels motius d'aquesta carta va ésser mostrar l'interès perquè tots els grups formin part de la Federació a fi de formar un bloc homogeni a l'hora de demanar subvencions i organitzar festes en bé del nostre folklore.

P. J. Llull

Tno. 569067

Pensaments

-15- (231)

MOTIU

Sempre que vull i sense cercar gaire trobo un motiu que em sembla suficient per sentir-me orgullós; de tu, de jo, d'allò... I amb la mateixa facilitat i rapidesa en trobo que m'humilien; de tu, de jo, d'allò...

DUES I UNA

La diferència entre entendre's i barallar-se dues persones és ben clara: Per entendre's ho han de voler ambdues; per distanciar-se basta la voluntat d'una.

DICCIONARI

TAP: Es diu d'aquella persona que ocupant un càrrec més o manco públic, i independentment de que personalment faci molt, poc o cap cosa, no deixa fer res als altres.

(Segons el meu diccionari particular, que no té res a veure amb els problemes evolutius de la llengua).

Guillem Pont

PEP BLAU

FERRER MECÀNIC

Carrer Ferrocarril. 1

SON CARRIÓ

carpinteria

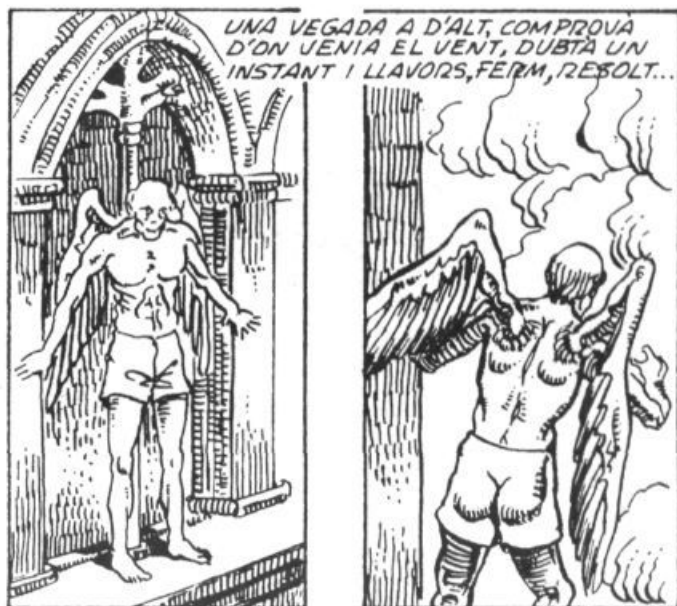
HERMANOS FEBRER

Cra. Son Servera, 26
Tno. 56 90 74

SAN LORENZO

ACABAT EL BREU APRENTENTATGE, L'ESCOLA, MIRA
LLARGAMENT L'ESGLÉSIA I TOCA PER DARRERA VEGADA
LES CAMPANES. (POTSER SORTÍS DE DINS L'OBSCURITAT
L'ADEU NOSTÀLGIC DE L'OLIBA) DESPRÉS ES
DISPOSA A PUJAR CAP EL CAMPANAR...

...EMPRENGUÉ UN VOL
MAJESTUÓS CEL AMUNT...

... FINS QUE JA NOMÉS FOU
UN PUNT INDEFINIT ENTRE
ELS NIGULS.

MATAMALAS-1982

Fi

NOTES HISTÒRIQUES

1425, 10 juliol.- El formatge rodó anava a raó de 5 lliures el quintar.

30 agost.- Els sobreposats del gremi dels teixidors de llana han partit de la Ciutat per visitar els teixidors de les viles, segons és acostumat de fer una volta a l'any.

15 desembre.- Es notifica a tots els batles de les viles "com cascun any en lo dia de Sant Silvestre e de Santa Coloma lo qual darrer diade desembre lo jurat pus jove dels dos ciutadans jurats sia tengut treure e portar per certs carrers de la Ciutat de Mallorca lo benaventurat e vensador senyal de Aragó apel·lat lostandart, en memòria de tan gloriosa e assenyalada jornada que fou lo dia de dits sants en lo qual dia la ylla de Mallorca fou victoriosament conquistada e tolta de mans de moros enemichs de santa fe cathòlica e subjugada a la dita santa fe cathòlica per lo molt gloriós e de recordable memòria lo senyor en Jacme Rey d'Aragó... per major solemnitat de la dita benaventurada jornada que los sartres habitants en los vostres batllis sien demanats e convidats en la dita festa". Els dits sastres "que no sien conversos" acudiran a Ciutat amb les millors vestidures que tenguin, per a la millor solemnitat de la festa.

*****

ELS POBRES

L'any 1775 les autoritats mallorquines varen voler censar els pobres de l'illa, i per això els batles de les viles reberen orde de denunciar els pobres existents en els seus respectius batllis.

El batle de Manacor va contestar d'aquesta manera: "Muy Señor mío: Para satisfacer al encargo que de órden de Su Exa. me hasse V. Md. con carta del dia seys corrientes, digo que el número de los pobres habitantes en esta parroquia y su sufragania de San Lorenzo, que piden limosna en esta villa sin salir de ella para mendigar son sesenta poco más o menos; otra classe de pordioseros hay que son aquellas familias que no teniendo bienes fixos, luego de haver acabado el respigado se ven presizadas en el invierno a mendigar y asciende su número a más treientos setenta, de manera que en tiempo de Coresma me consta haver contado sietecientas personas en la Rectoría a quien se dava limosna de pan y escudilla y estos sin contar los vergonsados y enformos a quien libra el Sr. Rector lo que nesseciten según el informe de los Vicarios y Médicos a quienes lo tiene en cargada Esta es la relación que puedo dar. Quedando siempre a las órdenes de Excelencia. Dios guarde a V. Md. los muchos años que pueda. Manacor y Octubre 14 de 1775. B.L.M. de V. M. Juan Bosch, bayle Real". (Document propietat de Guillem Llinàs).

Ramon Rosselló

Costums

FESTA DE S'APARICIÓ DE SANT MIQUEL, PATRÓ DE SON CARRIÓ

A principis d'es mes de maig, ses sementeres ja comencen a espigar, d'ordi primarenc, ses faves comencen a granar, ets aucells ja tenen es nius, es cirerers primerencs ja comencen a tenir qualque cirera madura, tots ets arbres fruitals ja han florit i es camp ja vermelleja de roselles i flors silvestres, es jardins estan plens de roses, amb aquell aroma que mos demostra que estam en primavera, per tot verdeja i es rossinyols i cadernerers canten amb gran melodia es Mes de Maig, dedicat a la nostra Mare del Cel.

Sa Festa de dia 8 de Maig és una promesa d'es nostros avantpassats, que prometeren fer festa a Sant Miquel, degut a una tempesta de pedra que va fer i va destruir tota s'anyada. Quan jo era al.lot, espe-

ràvem aquella festa tan primerenca que feien a Son Carrió (Hem d'anar a festa!). A Sant Llorenç també feien festa, i quasi tota sa gent jove d'es poble hi anava.

En aquell temps no hi havia tants d'automòbils, com hi ha ara, però tenien es tren. Es "jefes" de ses estacions se cuidaven de demanar permís perquè hi hagués un tren exprés es vespre. Sortia de Manacor, a les 7'30 d'es vespre i mos duia a Son Carrió, fins a les 12 d'es vespre, que sortia en acabar sa festa. Es veiets de Son Carrió volien que es poble estàs ben enramellat d'arbocer, i es Carrer Major i sa Plaça de l'Església que estassin ben enramellats de banderetes i amb molta d'il·luminació. No hi faltaven ses taules de ses avelleneres i torroneres. No hi faltava sa barqueta d'es gelater, encara que molts d'anys fa un bon fred.

Francesc Clapés

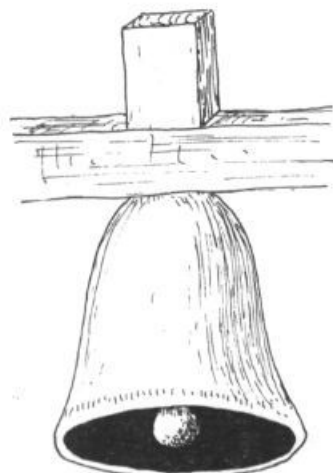
(Continuarà)

CAMPANA

Instrument de metall, semblant a un vas cilíndric amb la boca més ampla, que està suspès boca per avall i sona per percussió d'un bras mòbil que té al seu interior (batall), o d'un martell exterior.

És instrument característic per convocar amb el seu so la gent a l'església, al treball, a una festivitat, etc. També, segons el ritme que li imprimeix el que la sona, denota alegria o dol.

Solen estar col·locades a la torre o extrem superior d'una església.

CAMPANETA

Campana petita, amb mànec per agafar-la.

S'usa per avisar els assistents que la missa ha de començar, i al temps del Sanctus.

A les cases de senyors l'empraven per cridar la criada.

ESQUELLA

Campana portàtil o relativament petita que servia per a donar senyal d'un acte religiós, per avisar d'un succés, per a tocar alarma, etc.

A s'euveia mascarella
li han posat botons d'or.
Valdria més una esquella
nova, que fes un bon so.

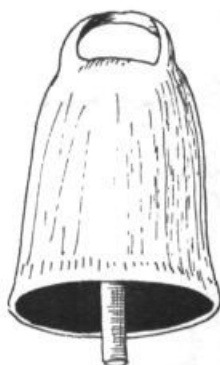

PICAROL

Esquilla petita, d'alçada que oscil·la entre 4 i 12 cm. i generalment de forma aplanada, que duen penjada pel coll certs animals, com cabres, ovelles i bous.

En sentir es picarols
o ses euveies belar,
tota te deus alegrar,
perquè sé que pastor el vols.

S'euveieta en sa nit tresca
remenant es picarol,
cercant fuetes de col
per tenir sa llet més fresca.

COURE

Campaneta d'aram o de bronze que duen penjada pel coll les bísties en certes ocasions.

A Llucmajor duen coure les someres prenys de cavall i les egües que crien mul o mula (i si crien pollí o pollina duen esquella). A Valldemossa el duen els animals quan van a les beneïdes de Sant Antoni.

De bronzo són les campanes
es coures i es morters;
jo m'estimaria més
que el Bon Jesús me'n dugués,
que dar-te lo que em demanes.

LA CURSA D'ARMAMENTS

Ens trobam que des de la segona guerra mundial, sobretot, s'ha donat el fenomen de l'absorció d'uns sectors tradicionalment civils (industrial, econòmic...) per l'anomenat "complex militar". La qual cosa vol dir que uns esforços, unes despeses i uns mitjans, que havien estat tradicionalment emprats en avaluar el desenvolupament dels pobles es fan servir més que mai, per a l'extermini d'aquests.

Això ha arribat a convertir-se en un "mal menor" per a molts de nosaltres, probablement perquè els mateixos polítics i militars s'han en carregat de controlar ells exclusivament tots els afers relacionats amb la defensa i convertir la cursa d'armaments en un gran negoci en mans dels mateixos estats o poderoses multinacionals.

Però anem a estudiar a fons la dinàmica d'armaments:

- Des del punt de vista econòmic i social, la cursa d'armaments no té límits, mentre sabem els diners que necessitem per a ser "protegits" i defensats de l'hipotètic "enemic".
- ¿Quan podem dir que un país té suficients avions de combat o submarins atòmics?
- Per altra banda, suposant que un país està completament cobert en necessitats de defensa -cosa en tot cas impossible- ens trobem que els extraordinaris esforços invertits en investigació fan que l'armament es quedi antiquat i es faci indispensable adquirir-ne de nou.

I entrem ara en aquest tema: a qui comprem el material?

- Només les grans potències es troben en cir-

cumstàncies favorables per a la investigació i posterior producció d'armaments; cosa que ocasiona que determinats països depenguin militarment -i per tant també políticament- (divisió del món en dos blocs) dels grans productors amb tota la càrrega que això suposa.

DESPESES MILITARS MUNDIALS

(Preus constants 1978) en milions de dòlars

EE. UU.	111.236
U. R. S. S.	107.300
XINA	40.000
R. F. ALEMANYA	22.003
FRANÇA	19.498
ARÀBIA SAUDÍ	18.514
GRAN BRETANYA	16.187
JAPÓ	9.200
ITÀLIA	6.324
TAIWAN	5.409
IRAN	4.757

Total 11 primers països 360.428

TOTAL MUNDIAL 455.428

Total 1979 Font: SIFRI

Resumides amb unes xifres esgarriadores, podríem dir que cada minut, el món gasta un milió de dòlars en armament. O que el món gasta avui en armament 14 vegades el que destina a l'assistència social. I això en un lloc on moren 50 milions de persones a l'any de fam, on 500 milions estan mal alimentades i on 750.000 moren a causa de malalties provocades per l'aigua impura.

Antoni Mesquida

(del Moviment d'Objectors de Consciència)

BANCO ESPAÑOL DE CREDITO

BANESTO

La mayor empresa bancaria de España
a su servicio.

ACRISTALAMIENTO
DE VIDRIOS Y ESPEJOS

Cristalería

San Lorenzo

Calle Mayor, 71
Teléfono 56 92 11

A DON IGNASI HUMBERT, alcalde de SANT LLORENÇ.

CON LA VENIA, Sr. Alcalde, sólo cuatro palabras para poner las cosas en su sitio.

Cuando una persona habla de otra puede decir lo que piensa, pero sin faltar a la verdad. En la pasada revista Flor de Card dice Ud. que todos me conocen, y es la verdad. Bueno, ya me conocían antes, puesto que no he cambiado nada y soy el mismo. A Ud. no lo conocían y ahora sí, por desgracia. Ahora sí.

Me gustaria que explicara en que ocasiones le he dicho que diría que sí a una cosa y a la hora del pleno haya dicho que no. Ud. no me ha consultado casi nunca cosas que se tenían que aprobar. Al principio sí me nombró delegado de taxis y me dió instrucciones de las normas sobre como tenía que regirlos, y las puse en práctica; pero hubo alguien a quien no le gustó y al ir a hablar con Vd. las cambió sin consultar conmigo, que parecía lo correcto puesto que yo no me las había inventado, sino que me me las había dado Ud., aunque yo las compartía.

Me nombró delegado de fiestas y todos los presupuestos tenían que pasar por el Pleno, discutirlos y recortarlos a modo de gastar lo menos posible. Ahora es cuando nadie sabe nada, excepto los que formais la Permanente, de lo que cuesta y cuanto se gasta. ¿No seria hora, señor Alcalde, de empezar a dar cuenta al pueblo, que es el que paga, y que sepa por dónde se va su dinero?

De comisiones, mejor no hable. Están hechas, pero no sirven para nada. Allí todo se trama entre tres o cuatro, que son realmente los que han hecho y deshecho (según el REGALO) a su antojo, y sin consulta previa a los demás, debiendo aceptar nosotros aquello, sin contradecirlo. Sólo le faltaba decir que la Ley de Régimen Local está caducada, ley que yo creía invulnerable, ya que por ella se habían regido sus antecesores, cosa que no ha sabido imitar Vd. Los hombres tenemos este nombre (HOMBRES) al cual estamos obligados a defender y engrandecer, ya que es el privilegio más grande del que uno puede gozar. Ahí precisamente es donde ha fallado Vd.: no ha sabido imponerse nunca, ya que lo que a las 9 es blanco, a las 10 es negro y a las 11 Dios dirá.

En cuanto al problema de la recaudación, le recuerdo, Sr. Alcalde, que el cobrador no era mi cuñado, sino el suyo. Desconozco por tanto los

motivos de la mala administración, pero le aseguro que, de haber sido a la inversa, y tratándose de dinero del pueblo, me hubiera preocupado de que la verdad resplandeciese, rodando la cabeza del responsable, fuera el que fuera. Sobre el siguiente recaudador fracasado, le recuerdo que fui el único que no lo voté. Por lo tanto, sobran comentarios.

Capítulo aparte merece lo de los trabajos privados de los miembros del Consistorio. Esto no es de la incumbencia del pueblo. Nosotros nos presentamos para servirlo y no para que el pueblo nos sirviera a nosotros, y además cobrando como lo estamos haciendo ahora. El que no tenga tiempo libre o sus ocupaciones personales se lo impidan, tiene que dimitir, que a nadie obligan a aguantarse aquí. Nadie nos vino a buscar. Fuimos nosotros los que nos presentamos.

En cuanto a las clases particulares que Vd. da, tampoco son excusa, ya que un Alcalde con una paga de unas 800.000 ptas. al año, que seguramente no había ganado nunca antes de asumir el cargo, tiene la obligación de salir a pasearse por el pueblo, saludar a la gente, de la cual en realidad sale ese dinero, y también interesarse por sus problemas, que no son pocos.

En fin, ¿para qué seguir? Hay personas a las cuales la chaqueta les viene grande, y a otras pequeña. De Vd. nada podemos decir, al fin y al cabo no ha llegado a ponérsela.

Urbanizaciones clandestinas, obras ilegales, permisos legales denegados, acuerdos permanentes y plenarios confusos, etc.

Cada cual a su aire, y Vd. tranquilo, agarrado a su sillón y a cobrar. (CARA SE NECESITA PARA ESO).

Pedro Bauzá

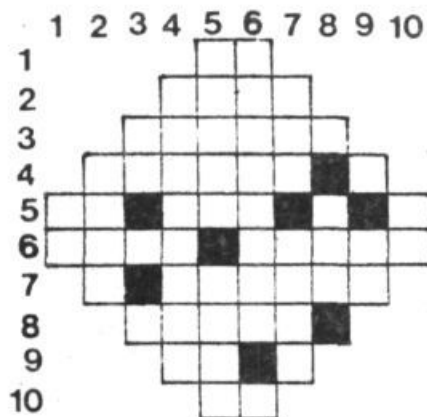
ESPORTS

SOFTBALL - PONT

C. Nou, 35 A. 55 93 10 Sant Llorenç

HORITZONTALS.- 1-Xai, anyell. 2-Becada. 3- Casament,noces. 4-Falta, defecte. Símbol de l'hidrògen. 5-Vocals. Espai aplanat, ferm, a vegades enrajolat o empedrat, on es baten les messes. Símbol del sofre. Cinquanta. 6-De poca llargària. Femella del porc. 7-Consonant. Acció d'errar o equivocar-se. 8- Tenir en gran estima. 9-Prefix llatí usat en la formació de mots científics, significat "separació", "allunyament". Nom de lletra. 10-Pronom.

VERTICALS.- 1-Masclle de l'oca. 2-en pl. Noms de diferentsob-
jectes la forma dels quals recorda la d'un dau. 3-Nomde lletra.
Consonant. Símbol del fòsfor. 4-Recipient per a fer o servir el
café. 5-Bes, besada. Molt bé. 6-Afectat d'egolatria. Consonant.
7-Filat de pescat que es para a certa distància de la riba i s'a-

costa després en terra per mitjà de dues cordes lligades als seus extrems. Que és en molt petit nombre, molt poc freqüent. 8-Símbol del iode. El punt cardinal oposat al nord. 9-Consonant.Ad-
verbi. 10- Gos.

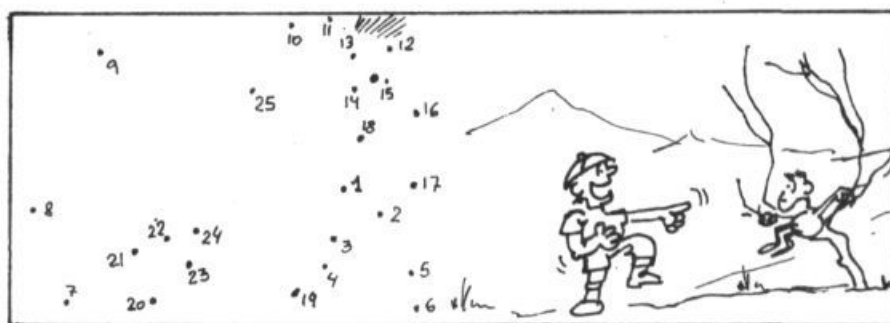
SOPA DE LLETRES

Aquí hi trobareu els noms de deu instruments de corda.

J K L M R M E D F P R
C B A N J O U B G O Z
L N E S F Q V U O I R
A A S T U V I S R D B
V B R E H T O S R A C
I C L A A G L A A L F
C E D R T F O L T O D
O J R E K I N T I I G
R A L P I N C I U V E
D M X I O R E R G Q I
I M A N D O L I N A H

EL DIBUIX AMAGAT

Afegint el punts correlativament apareixerà un dibuix.

ENDEVINALLA

Sempre vaig correns de quatres,
tu no em veus ni em veuràs,
i si qualche pic m'encuantres
se cert qu'hem coneixeràs.

FUGA DE VOCALS

X _ C M L'H _ M V _ ST
C _ M _ N _ R,
Q _ _ L _ V _ G _ M _ C _ B _ R.

COMPTES

Per resoldre'l heu de col·locar en els quadres en blanc les xifres corresponents, de tal manera que verticalment i horitzontalment, efectuant les operacions indicades, donin la solució assenyalada.

	x		-		=2
+		+		+	
	+	6	-		=8
-		-		-	
	+		-		=5
=8		=5		=9	

SOLUCIONS

COMPTES

8	3	5	8
5	4	7	5
9	8	6	8
2	3	4	2

ENDEVINALLA

Es vent

FUGA DE VOCALS

Així com l'hem vist començar,
que el vegem acabar.

MOTS CREUATS

BE
CEGA
CASORI
DEFALTI
H
C
S
O
A
E
R
A
S
C
U
R
T
T
R
U
J
A
S
E
R
R
A
D
A
P
R
E
A
R
A
B
A
E
S

SOPA DE LLETRES

C B A N J O U G
L Q V U O
A A U I R
V R E T O S R A
I L A A L A L
C E R I T O L T O
O R I N T I I
R A C I U V
D E R G
I M A N D O L I N A

CIERRE DE LA TEMPORADA DE INVIERNO

Si observamos al Cardassar según la tabla clasificatoria, lo vemos en medio de dos aguas y con un positivo en su casillero, situación bastante halagüeña según pronóstico de pre-temporada, pero decepcionante comparando con la actuación de la primera mitad de esta liga, si observamos y analizamos sus últimas actuaciones, nos encontramos que en el día 27 rindió visita al At. Rafal, equipo más que mediocre. Se perdió por dos goles a cero, si bien los que presenciábamos el encuentro creemos que el empate hubiera sido resultado justo.

Vimos a un Cardassar con férrea defensa aguantando muy bien la primera mitad, sucumbiendo en la segunda, por no ir sus delanteros acompañados por la diosa "Fortuna", y no acertando la diana en tres ocasiones claras, de las que dos fueron repelidas por los postes. A los locales les sucedió justo al revés, marcaron el primer gol de rebote defensivo y el segundo de penalty al minuto antes de finalizar el encuentro. Fue premiado su tesón al conseguirlo, pero a pesar de todo no fue justo el marcador.

Si analizamos el partido jugado el 19 enfrente del equipo de Can Picafort en San Lorenzo, sucedió exactamente lo contrario, con un partido soso e insulso. El Can Picafort vino a defenderse ante un Cardassar fallón y falto de ideas, y a punto estuvo de conseguirlo. El gol del triunfo llegó cinco minutos antes de finalizar el encuentro. Algún espectador había abandonado el campo, cansado de presenciar correrías inútiles.

De este partido poco se puede decir. Sacando el brillo a la cara buena, podemos destacar la labor del árbitro, que siendo nueva su presencia en San Lorenzo puso y mantuvo muy bien su autoridad. Gracias a un malentendido del Linier anuló un gol a los visitantes, que el público agradeció aunque se quedaran perplejos. Hubo corrección y no se mostraron más que dos tarjetas por protestar.

Día 13 tuvimos la visita del Petra, con bastante ambiente en las gradas, a pesar de la tarde fría, dándonos a entender el tiempo que estábamos en invierno. Se venció por tres cero a un Petra correoso y algo brusco y muy falto de técnica.

El triunfo fue rotundo, más por los fallos de

los visitantes que por méritos del Cardassar. Este partido marcaba la pauta de lo que serían los partidos durante todo el presente mes. Los goles fueron marcados por Cánovas, que fue el más bullicioso de los 22, y Riera, no acertando los visitantes más que dos chuts a puerta, que fueron neutralizados por el meta local "Fons". Los demás parecían buscar un aro de baloncesto.

El día 6 se rindió visita a Peguera, que a pesar de conseguir ventaja a los primeros cinco minutos, no se pudo aguantar la avalancha los restantes ochenta, saliendo abatidos por tres a uno.

Si después de lo expuesto añadimos el empate en propio feudo con el Llosetense, no hace sino confirmar la tesis expuesta y la baja forma que en estos últimos meses del año hace gala el equipo de nuestros amores. No cabe sino esperar a los Reyes Magos y ver las maravillas que obran sus regalos.

JUVENILES

Después de dos quijotescas actuaciones, en Olímpic y Cultural, se mostraron tercios e impotentes ante los de Inca, arrebatándoles estos puntos de San Lorenzo, que falta les hacían para mantenerse en lugar destacado de la tabla.

En el resultado, aunque el árbitro puso su granito de arena, no se lo puede dar por injusto. Tuvo la culpa del primer gol, pues los locales reclamaban fuera de juego del autor. El árbitro opinó mejor concederlo a los de su comarca. Después presionaron con exceso de nerviosismo, viendo cómo se estrellaban las jugadas y balones contra la muralla defensiva.

Para colmo de los males se decretó un penalty, que a pesar de su buena ejecución, lo repelió el madero; con esta contrariedad el desconcierto aumentó y multiplicó al final.

Esperemos que este año entrante las cosas mejoren y podamos contemplar alto en la tabla sitio que se merecen.

Molts d'anys i fins l'any que ve.

Miquel Sureda

El primer d'abril del 39 acabà la guerra fratricida i s'havia de fer bulla. D'alguna manera s'havien de tapar les nafres, de sang, d'odi, de vituperis, de calúmnies, d'injustícies, d'abusos, d'atropells... D'alguna manera s'havia de deixar ben clar qui havia guanyat i qui havia perdut. I l'eufòria es transformà en un plantós arc de murta i flors rematat per la bandera de la Pàtria i de la Pau. L'ocasió bé valia una instantània. Les circumstàncies, sou-base, pensaments, sentiments... eren uns altres, és un Sant Llorenç d'ahir sortosament superat.

De banda la vertent històrica, no gens despreciable, m'interessa destacar la imatge d'un racó perdut, un racó verd perdut, perquè posats a triar, triarem els cotxes i no els arbres i també, per què no dir-ho, per la desídia dels homes.

Jo encara ho record de quan era nin. Uns pins esponerosos en el pati de l'Escola Nova i uns morers -a la fotografia sense fulla- que arribaren a formar una mena de túnel de verdor i on els més agosarats passaren d'una banda a l'altra del carrer sobre ses branques. Uns morers que ens convidaven a exercitar el desenvolupament psicomotriu-suplien la funció d'aquests parcs infantils que adesiara es troben per places arraconades dels pobles, plens de colors

i buits de nins- i que junt amb els de la "pandilla" ens feien enfrontar al risc i a l'agosament. Uns morers que ens donaven menjar per a les cuques de seda que guardàvem gelosament dins una vella cistella. Bates i móres que, madures, embrutaven la carrera de les cases. I és ver que en temps de morers allò era una brutor, però també és ver que proporcionaven fresca a l'estiu i que en sortir a agranar la carrera, les veïnades podien parlar comentant això i allò. Indirectament també eren vincle per a la comunicació. Tot un món soterrat sota l'asfalt. Digueren que havien de deixar pas al progrés en un temps en què pareixia que el progrés i els arbres eren incompatibles. País!

(Fotografia gentilmente cedida per don Jordi Pont i Dª Bàrbara Ferrer)

Guillem Pont

NOTA

En compliment de lo disposat a l'article 24-1 de la vigent Llei de Premsa i Impremta, Flor de Card fa saber:

- 1.- Que es distribueix gratuïtament entre els socis interessats del Card, i que les despeses de l'edició es compensen mitjançant aportacions voluntàries dels esmentats socis.
- 2.- Que el director de la publicació és En Bartomeu Domenge i Amer.
- 3.- Que l'edita el Centre Cultural Card, els directius del qual són: President, Antònia Pont. Secretari, Rafael Duran. Tresorer, Josep Cortès. Vocals, Bartomeu Massanet, Guillem Pont, Jeroni Llodrà.